

Engelska skolor och förskolor i
Sverige AB Huvudman
(Org.nr. 5565699302)
info@esn.se

Beslut

Datum 2024-10-14

Dnr 2024:634

Sida **1 (17)**

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av Kvaliteten i
engelskspråkig undervisning när den ges i andra
ämnen än språk vid Engelska Skolan Norr i Stockholms
kommun, Engelska skolor och förskolor i Sverige AB**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Engelska Skolan Norr avseende verksamhetens kvalitet inom engelskspråkig undervisning när den ges i andra ämnen än språk.

Engelska skolor och förskolor i Sverige AB har godkännande att bedriva undervisning vid Engelska Skolan Norr i Stockholms kommun enligt Skolverkets beslut den 8 mars 1993 (dnr 92:1048) och att bedriva delar av undervisningen på engelska enligt en anmälan från år 2011 (dnr 2011:4111).

Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska om undervisningen ger eleverna möjlighet att utveckla såväl språk- som ämneskunskaper i aktuellt ämne på både svenska och engelska.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning av kvaliteten i engelskspråkig undervisning som ges i andra ämnen än språk, utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bilaga 1). Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom något område anges ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av huvudmannen. I bilaga 2 återfinns granskningens författningsstöd.

Skolinspektionen besökte Engelska Skolan Norr den 3 september 2024. Besöket genomfördes av utredarna Lena Karlsson och Ulrika Kolben Waaranperä. Engelska Skolan Norr, som ligger i Stockholms kommun med Engelska skolor och förskolor i Sverige AB som huvudman, är en grundskola som bedriver verksamhet i årskurserna F-9. Vid granskningstillfället finns det totalt 145 elever i årskurs 7-9 som får delar av sin undervisning på engelska i ämnena engelska, bild, hemkunskap, matematik, musik, sylöjd samt naturorienterande ämnen.

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- Tre lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektor och biträdande rektor
- Dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt statistik som finns att tillgå om den aktuella skolenheten.

Begreppslista för detta beslut:

Målspråk: Begreppet "målspråk" används som en beteckning av det språk som eleverna är tänkta att lära sig. I den här granskningen är engelska målspråket.

Ämnesspråk: Ämnesspråket är starkt präglad av ett ämnesspecifika termer och begrepp och tematiska mönster (nätverk av mening). Exempel på ämnesspråk är exempelvis ordet *atmosfär* i stället för det vardagliga ordet *luft* eller *tempo* i stället för det vardagliga uttrycket *hur snabbt* man springer. Ämnesspråket har ofta specifika språkkaraktärer, sina egna språkliga strukturer, texttyper och sätt att kommunicera.

Språkliga mål: De språkliga förmågorna som exempelvis; berätta, beskriva, förklara, resonera, diskutera och ämnesspecifika begrepp, sambandsord och fraser, grammatiska mönster, strategier för att lyssna och läsa med förståelse, kan utgöra mål för undervisningen.

Modellering: Modellering innebär att läraren steg för steg till exempel förklarar hur man tänker och vilka strategier man använder när man utför en uppgift eller skriver en text.

Multimodala resurser: Verktyg med vilka man kan kommunicera kring ett innehåll där man använder fler uttryckssätt än tal och skrift för att skapa betydelse (bild, symboler ljud, film, gester, etc.).

Tematiska mönster: De nätverk av mening som binder samman de ämnesspecifika orden och begreppen.

Revoicing: Läraren kan återge det eleven har sagt för att förtydliga elevens tanke. Det är ett sätt att säkerställa vad eleven menar och ge eleven fler möjligheter att förstå innehållet. Läraren kan på så sätt tillföra ämnesspecifika begrepp utan att förändra innebörden, reda ut missförstånd och föra samtalet vidare.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras under vårterminen 2025.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Engelska Skolan Norr i Stockholms kommun i följande utsträckning:

Undervisningen ger eleverna i flera delar förutsättningar att utveckla både språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del.

- Lärarna behöver utveckla undervisningen så att den innehåller fler språk- och ämnesintegrerade aktiviteter, bland annat genom att problematisera ämnesspråket tillsammans med eleverna.

Rektorn arbetar i låg utsträckning för att undervisningen ska ge förutsättningar att utveckla både språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del.

- Rektorn behöver utveckla sin uppföljning och analys av undervisningen för att säkerställa att den genomförs utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet om språk- och ämnesintegrerad undervisning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **14 april 2025** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se.

Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2024:634) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive område.

I vilken utsträckning ger undervisningen eleverna förutsättningar att utveckla både språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska?

Området handlar om hur lärarna planerar och genomför sin engelskspråkiga undervisning i syfte att ge eleverna förutsättningar att utveckla språk- och ämneskunskaper när den ges i andra ämnen än språk. Ytterligare handlar området om hur undervisningen är upplagd så att eleverna får förutsättningar att utveckla ett adekvat ämnesspråk, både på svenska och engelska. Slutligen handlar området om hur lärarnas stöd till eleverna ges samt om undervisningen är anpassad till enskilda elevers behov.

Språk- och ämnesintegrerad undervisning (användning av målspråket i undervisningen)

Planering och genomförande av undervisning

Granskningen visar att lärarnas planering och genomförande av undervisningen innehåller få inslag av språk- och ämnesintegrerad undervisning. Undervisningen innehåller flera moment som upplevs som meningsfulla av eleverna och därför motiverar dem. Till exempel utgår lärarnas exempel i flera ämnen från vardagliga situationer som eleverna kan relatera till och lärarna använder sig av digitala frågesporter som engagerar eleverna. I vissa ämnen är undervisningen därutöver varierad med olika arbetsformer och arbetssätt som ger eleverna möjlighet att öva på sina olika färdigheter, till exempel genom att eleverna får växla mellan att jobba enskilt, i par eller smågrupper och i helklass, spela spel eller göra ämnesrelaterade frågesporter. Samtidigt består undervisningen i andra ämnen ofta av lärargenomgångar varvat med enskilt arbete. Det saknas gemensamma strategier för att eleverna ska kunna utveckla de olika språkliga förmågorna läsa, skriva, lyssna och tala på målspråket i de olika ämnena. Eleverna upplever att de generellt får diskutera mer i de ämnen där undervisningen ges på svenska. Slutligen är den repertoar av språkliga stöd och strukturer som

används i undervisningen för att stötta både språk- och ämnesutveckling begränsad. Exempel på språkliga stöd som dock används är att lärarna modellerar genom att lösa en uppgift på tavlan eller när de visar eleverna ett exempel på hur en färdig uppgift kan se ut.

Användning av elevernas språkliga resurser

Granskningen visar att eleverna får vissa möjligheter att använda samtliga språkliga resurser i undervisningen. I flera av de ämnen i vilka undervisningen ges på engelska talar lärarna mestadels engelska i klassrummet, både i samtal med elever och i genomgångar, medan läromedlen är på svenska. Det förekommer också att lärarna i undervisningen använder sig av de filmer på svenska som vissa läromedel erbjuder. I några ämnen växlar lärarna över till svenska för att exempelvis översätta begrepp, och det förekommer att eleverna först får diskutera i par på sitt starkaste språk, vilket ofta är antingen svenska eller engelska, innan läraren går igenom någonting på engelska i helklass. Eleverna upplever emellertid att vilket språk de använder i undervisningen delvis styrs av det språk som läraren bäst behärskar. Vid examinationer får eleverna däremot alltid möjlighet att uttrycka sina ämneskunskaper på både svenska och engelska. Skolan har också tillgång till digitala resurser som ger eleverna möjlighet att arbeta med flera språk. Samtidigt har skolan uppmärksammat att vissa elever har haft svårt att utveckla både språk- och ämneskunskaper i vissa ämnen. Därför har skolan påbörjat ett arbete för att stärka vissa elevgruppers kunskaper i svenska. Bland skolans elever finns fyrtioalet modersmål, men dessa används sällan som en resurs i undervisningen genom att till exempel låta elever som har det svårt med svenska och engelska använda sig av modersmålet. I stället fungerar modersmålen främst för att visa på kulturell diversitet, även om det förekommer att lärare som delar elevers modersmål använder sig av språket för att bygga goda relationer.

Utveckling av den språk-och ämnesintegrerade undervisningen

Av granskningen framgår att lärarna inte regelmässigt efterfrågar återkoppling på sin undervisning med fokus på språk- och ämnesintegrerat lärande från elever eller kollegor. Kollegiala diskussioner om undervisningen sker framför allt i ämneslagen. Även om lärarna i ämneslagen delar tips och goda exempel med varandra är dessa i första hand allmändidaktiska och inte riktade mot frågor som rör språk- och ämnesintegrerad undervisning. I övrigt upptas den gemensamma mötestiden av praktiska frågor kring undervisningens organisering och av elevärenden. Diskussioner kring språk- och

ämnesintegrering sker mer sällan även om rektorn på senare tid har anordnat studiedagar på temat. I flera ämnen utvärderar lärarna undervisningen tillsammans med eleverna vid terminsslut. Men utvärderingen riktar sig mot ämnesinnehållet och inte mot undervisningens språkliga aspekter. Inte heller de kortare utvärderingar i form av *exit tickets* som lärarna genomför delvis på uppdrag av rektorn har ett språk- och ämnesperspektiv. Dessa utvärderingar fungerar i stället främst som ett sätt för läraren att ta reda på hur eleverna upplevt lektionen. I den utsträckning det förekommer att lärarna frågar eleverna vad de tycker om undervisningen i övrigt, sker detta främst vid informella samtal och eleverna uppfattar att lärarna är olika öppna för att lyssna till vad de tycker fungerar bättre och sämre.

Utveckling av ämnesspråket

Förutsättningar för att utveckla ämnesspråk

Vid granskningen framkommer att undervisningen ger eleverna vissa möjligheter att utveckla ett adekvat ämnesspråk på både svenska och engelska men att ämnesspråket inte synliggörs och problematiseras i tillräcklig omfattning. Visserligen lär sig eleverna de ämnesspecifika begreppen på båda språken i flertalet ämnen, och i vissa ämnen arbetar lärarna tillsammans med eleverna för att gradvis bygga ut de begreppslistor som används i undervisningen, vilket stödjer elevernas utveckling av ämnesspråket. Emellertid stannar detta arbete vid att eleverna ska lära sig begreppen på både svenska och engelska, vilket delvis beror på att lärarna upplever vissa ämnen som mycket begreppstunga. Fokus på begreppsinsläring innebär att ämnesspecifika begrepp endast undantagsvis problematiseras eller diskuteras. Goda exempel på när så ändå sker är när läraren i ett ämne diskuterar ämnesbegreppens ursprung och betydelse och hur de skiljer sig åt mellan svenskan och engelskan, eller när läraren i ett annat ämne illustrerar begreppens innebörd med praktiska demonstrationer. I de ämnen där ämnesspråket problematiseras och diskuteras görs detta utifrån en medvetenhet om ämnesspråkets specifika karaktär, till exempel om hur språket får betydelse för hur man ska agera i ämnet. Enstaka lärare arbetar även med tydliga strategier för att utveckla elevernas språkliga förmåga, till exempel genom att använda multimodala resurser för att ta bort de hinder som finns i språket, eller genom att resonera med eleverna kring vad som förväntas av dem inför de nationella proven också utifrån ett språkligt perspektiv. Undervisningen i andra ämnen kännetecknas i stället av att eleverna får

ta del av ämnesspråket i första hand genom att läraren pratar engelska och översätter centrala ämnesbegrepp. I ett fåtal ämnen översätts de ämnesspecifika begreppen inte alls, vilket ibland gör att eleverna upplever att de bara förstår på ett ungefär. De elever som deltar i Skolinspektionens intervjuer minns inte heller att lärare brukar prata med dem om att olika ämnen kännetecknas av olika språk.

Koppling till styrdokument och användande av undervisningsmaterial

Granskningen visar att undervisningen mestadels har en tydlig koppling till läroplan och kursplaner. Skolans lärare utgår ifrån svenska läromedel i de flesta ämnen eftersom detta gör det lättare för dem att säkerställa att undervisningen följer läroplanen. Därutöver använder sig lärarna av kompletterande material på engelska. Rektorn leder tillsammans med förstelärarna ett gemensamt arbete i ämneslagen kring den ämnesspecifika röda tråden. Skolan har även haft ett utvecklingsarbete kring att förstärka det ämnesövergripande arbetet. Lärarnas planering utgår från läroplanen och kursplanerna, och det är i de flesta ämnena tydligt för eleverna vad de behöver kunna för att nå ett visst betyg. Däremot varierar det i vilken utsträckning läraren synliggör undervisningens syfte. I vissa ämnen är lärare skickliga på att kontinuerligt knyta an till styrdokumentet och undervisningens övergripande syfte, till exempel genom att koppla de frågor elever får vid ett prov till de förmågor som eleverna enligt kursplanen ska utveckla under kursens gång. I andra ämnen läggs fokus snarare på görandemål och undervisningens övergripande mål och syfte är mindre tydligt för eleverna.

Lärarstöd och individanpassning av undervisningen

Granskningen visar att undervisningen innehåller vissa stöttande moment för att främja elevernas utveckling av språk- och ämneskunskaper och att undervisningen delvis anpassas till elevernas förmågor och behov. Merparten av de stöd och anpassningar som förekommer i undervisningen är i första hand inriktade mot elevernas ämneskunskaper och fungerar endast indirekt som språkliga stöd och anpassningar. Till exempel använder sig lärarna av den digitala lärplattformen för att ge de elever som behöver det enklare övningar eller tydligare instruktioner och i enstaka ämnen arbetar eleverna även med uppgifter på olika nivåer. Det förekommer även att lärarna tar reda på elevernas förkunskaper med metoder så som "förprov" och att de anpassar muntliga presentationer genom att låta elever som känner sig osäkra göra dessa enskilt. De elever som behärskar målspråket väl får

extra utmaningar genom att öva inför ett internationellt test som validerar elevers kunskaper i engelska. Vidare anpassar lärare ibland nivån på språket i klassrummet efter elevgruppens förmåga. Detta sker exempelvis genom att de lärare som behärskar svenska övergår till svenska när de märker att vissa elever har svårt att hänga med på engelska. Andra lärare kan i stället förklara med enklare ord på engelska. De lärare som inte behärskar svenska tar hjälp av elever som är starka i både svenska och engelska, av bildstöd och av digitala översättningshjälpmedel och språk-appar. Vissa lärare arbetar medvetet med exempelvis gruppindelningar utifrån elevernas språkliga förmåga så att starka elever kan fungera som stöd för svagare elever. Emellertid förekommer det också att eleverna är hänvisade till att fråga varandra om de inte förstår lärarnas instruktioner. Slutligen finns det få stödstrukturer i undervisningen, så som lässtrategier eller tankekartor, vilka är anpassade efter elevernas individuella förmågor, styrkor och behov och ägnade att främja både språk- och ämnesutveckling.

Tillåtande klassrumsklimat

Granskningen visar att lärarna som undervisar på engelska i andra ämnen än språk till viss del arbetar för att skapa ett tillåtande klassrumsklimat men att det varierar huruvida lärarna uppmuntrar eleverna att producera och interagera på målspråket. Eleverna uppfattar att klassrumsklimatet varierar mellan ämnen och lärare genom att vissa lärare bjuder in till dialog kring undervisningen, medan andra lärare i stället förväntar sig att eleverna ska göra som de blir tillsagda. Även om flera lärare använder sig av olika tekniker för att fördela ordet så att alla ska komma till tals, upplever eleverna att de är mer tysta på vissa lektioner. De lärare som kan svenska låter eleverna använda sitt starkaste språk när de pratar inför klassen eller växla mellan språk om de fastnar vid ett visst begrepp. Det förekommer också att lärare, i syfte att få eleverna att våga prova, uppmanar dem att chansa om de inte är helt säkra på ett särskilt ord eller uttryck. Vidare bestämmer lärarna i flera ämnen klassrumsplaceringen så att eleverna sitter bredvid någon som de arbetar bra tillsammans med. Både lärare och elever upplever att pojkar tenderar att ta för sig och höras mer i undervisningen.

Identifierat utvecklingsområde

För att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver utveckla undervisningen så att den innehåller fler språk- och ämnesintegrerade aktiviteter, bland annat genom att problematisera ämnesspråket tillsammans med eleverna.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att det i undervisningens genomförande finns få exempel på att lärarna planerar och genomför undervisningen utifrån språk- och ämnesintegrerad undervisning som stöttar elevernas utveckling av ämnesspråket på både svenska och engelska. Eftersom ämnesspråkets specifika karaktär inte synliggörs i alla ämnen och det förekommer få metoder som syftar till att stötta elevernas språkutveckling, finns en risk att elevernas ämnesspråk på såväl svenska som engelska inte utvecklas i tillräcklig omfattning.

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna, under ledning av rektorn, utvecklar det språkutvecklande arbetssättet så att undervisningen innehåller fler metoder och strategier som stödjer elevernas förmåga att tillägna sig såväl språk- som ämneskunskaper. Dessa metoder och strategier behöver ta avstamp ur en medvetenhet om ämnesspråkets specifika karaktär och kopplas till undervisningens mål och syfte. Även om flera av skolans elever behärskar engelska, behöver undervisningen planeras så att den stöttar eleverna i att skilja mellan vardagligt språk, ett allmändidaktiskt skolspråk och ämnesspecifika språk.¹ En framkomlig väg kan vara att rektorn stödjer lärarna i att omsätta de metoder och strategier för språk- och ämnesintegrerat arbete som presenterades under höstterminens studiedag i undervisningen. Lärarna kan även med fördel bygga vidare på sitt nuvarande arbete med att modellera uppgifter för eleverna genom att låta det innefatta diskussioner kring och en problematisering av de ämnesspecifika begreppen.

¹ Skolverket (2018). *Engelskspråkig undervisning – En kartläggning och utvärdering av engelskspråkig undervisning i svensk gymnasieskola*. Rapport 465. Stockholm: Skolverket, s. 153; Skolforskningsinstitutet (2018). *Språk- och kunskapsutvecklande undervisning i det flerspråkiga klassrummet – med fokus naturvetenskap*. Solna: Skolforskningsinstitutet, s. 20-23.

I vilken utsträckning arbetar rektor för att undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska?

Området handlar om hur rektorn följer upp och analyserar den engelskspråkiga undervisningen i andra ämnen än språk för att försäkra sig om att den möter elevernas behov för att sedan styra insatser mot de behov som finns. Ytterligare handlar området också om att rektorn säkerställer att undervisningen utgår ifrån läroplanen samt aktuella kurser samt att rektorn ger tid och förutsättningar för samverkan mellan lärare för att planera och utveckla den språk- och ämnesintegrerade undervisningen. Samverkan kan också ske mellan skolor.

Uppföljning och insatser för att främja elevers utveckling av ämnes- och språkkunskaper

Granskningen visar att rektorns uppföljning och analys av den undervisning som ges på engelska i andra ämnen än språk inte ger tillräcklig kunskap för att dra slutsatser om huruvida den möter elevernas behov och genomförs utifrån kunskap om språk- och ämnesintegrerad undervisning. Av detta följer att rektorn heller inte kan initiera insatser som möter organisationens behov. Rektor har inte särskilt följt upp den undervisning som ges på engelska i andra ämnen än språk för att ta reda på om den genomsyras av ett språk- och ämnesutvecklande arbetssätt och ännu inte initierat några insatser för att utveckla undervisningens kvalitet i detta hänseende. Rektor anordnade visserligen i samband med höstterminens start en studiedag för personalen kring språk- och ämnesutvecklande arbetssätt, men rektorn har inte gett lärarna någon fortsatt ledning kring hur detta arbete ska omsättas i undervisningen. Rektor följer upp verksamheten genom att ta del av lärarnas lektionsplaneringar och genom att i samarbete med biträdande rektor genomföra lektionsobservationer. Vidare leder rektor ett skolövergripande arbete kring ämnesundervisningens röda tråd tillsammans med skolans förstelärare. Härigenom tillser rektor att undervisningen utgår från läroplanen och andra styrdokument. Rektor har även viss kännedom om lärarnas kunskaper i såväl svenska som i engelska och om hur detta påverkar den del av undervisningen som ges i andra ämnen än språk på skolan,

och rektorn har tillsett att det i alla ämnen ska finnas begreppslistor med svensk-engelsk översättning.

Förutsättningar för planering och samverkan

Vid granskningen framkommer att rektorn ger de lärare som undervisar i engelska i andra ämnen än språk vissa förutsättningar för att samverka, men att denna samverkan inte på ett tydligt sätt omfattar strategier för att planera och utveckla den språk- och ämnesintegrerade undervisningen. På skolan finns det visserligen en förstelärartjänst med inriktning mot språkutvecklande arbete, men det arbetet rör i huvudsak de lägre stadierna. Lärarna på högstadiet samverkar framför allt i sina ämneslag, både genom möten, informella samtal och auskultationer. Det finns även ett skolövergripande forum som heter *Talk about teaching*. Men de erfarenhetsutbyten som sker i dessa olika forum kretsar främst kring exempelvis allmändidaktiska tips och klassrumsklimat och inte kring språk- och ämnesutveckling.

Identifierat utvecklingsområde

För att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver utveckla sin uppföljning och analys av undervisningen för att säkerställa att den genomförs utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet om språk- och ämnesintegrerad undervisning.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att rektorn inte följer upp att den engelskspråkiga undervisningen ger eleverna förutsättningar att utveckla såväl språk- som ämneskunskaper. Även om rektorn löpande följer upp kunskapsresultaten och deltar i forum som handlar om undervisningen, uppmärksammar rektorn inte särskilt om den engelskspråkiga undervisningen genomsyras av ett språk- och ämnesutvecklande arbetssätt. Därför har rektorn heller inte kunnat initiera insatser för att utveckla undervisningen så att den svarar mot elevernas behov.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn säkerställer att ett språk- och ämnesutvecklande arbetssätt används i den engelskspråkiga undervisningen när den ges i andra ämnen än språk. Den utbildningsdag som rektorn anordnade i början av höstterminen kan vara ett första steg

i rätt riktning, men rektorn behöver tillse att lärarna får det stöd de behöver för att omsätta de strategier och metoder som då presenterades i undervisningen. Vidare bör ett utvecklingsarbete ta avstamp i att rektorn följer upp och kartlägger undervisningen utifrån flera parametrar för att skapa sig en bild av i vilken utsträckning den är anpassad efter elevernas behov. Denna uppföljning kan bland annat omfatta en kartläggning av vilka språk- och kunskapsutvecklande metoder som förekommer i olika delar av undervisningen, elevgruppers sammansättning och skilda behov samt lärarnas förutsättningar utifrån behörighet, språkkunskaper och tidigare erfarenheter av att arbeta språkutvecklande.

På Skolinspektionens vägnar

X Maria Lodmark

Maria Lodmark

Beslutsfattare

Signerat av: Maria Lodmark

2024-10-14

X Ulrika Kolben Waaranperä

Ulrika Kolben Waaranperä

Föredragande

Signerat av: Ulrika Kolben Waaranperä

I ärendet har även utredare Lena Knutsson deltagit.

Bilagor

Bilaga 1: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Granskningen syfte

Syftet är att granska om undervisningen ger eleverna möjlighet att utveckla såväl språk- som ämneskunskaper i aktuellt ämne på både svenska och engelska.

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan/verksamheten uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Granskningens frågeställningar

För att uppfylla granskningens syfte ska följande frågeställningar besvaras:

1. I vilken utsträckning ger undervisningen eleverna förutsättningar att utveckla både språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska?
2. I vilken utsträckning arbetar rektor för att undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska?

Kvalitetskriterier

Språk- och ämnesintegrerad undervisning

Kvalitetskriteriet handlar om hur lärarna planerar och genomför undervisningen utifrån ett språk- och ämnesintegrerat arbetssätt. I undervisningen finns flera språk- och ämnesintegrerade aktiviteter där eleverna också kan ges möjlighet att använda sina starkaste språk som en resurs. Lärarna reflekterar över sin undervisning där lärarna är lyhörda för elevers och kollegors feedback.

Utveckling av ämnesspråket

Kvalitetskriteriet handlar om att elever behöver ges utrymme att utveckla och arbeta med att kommunicera på målspråket, trots att de inte kan det fullt ut eller har ett begränsat ordförråd. Läromedel och annat undervisningsmaterial utgår ifrån våra styrdokument och är anpassade till eleverna.

Lärarstöd och individanpassning av undervisningen

Kvalitetskriteriet handlar om dels om hur lärarna stöttar eleverna för att främja deras utveckling av såväl språk som ämneskunskaper. Lärarna ger eleverna stöd både på grupp- och individnivå samt anpassar undervisningen efter enskilda behov och förutsättningar. Eleverna har möjlighet att använda sitt starkaste språk om målspråket inte räcker till. Lärarna arbetar för ett tillåtande klimat i klassrummet där eleverna vågar att pröva.

Förutsättningar för planering och samverkan

Kvalitetskriteriet handlar om hur rektorn skapar goda förutsättningar för lärarna att kunna planera och samverka kring den språk – och ämnesintegrerade undervisningen både inom skolan och mellan skolor.

Uppföljning och insatser för att främja eleverna utveckling av ämnes-och språkkunskaper

Kvalitetskriteriet handlar om hur rektorn följer upp och analyserar den engelskspråkiga undervisningen i andra ämnen än språk för att försäkra sig om att den möter elevernas behov för att sedan styra insatser mot de behov som finns. Kvalitetskriteriet handlar också om att rektorn säkerställer att undervisningen utgår ifrån den svenska läroplanen samt aktuella kurser.

Bilaga 2: Författningsstöd

Statens skolinspektion får efter ansökan, enligt **skolförordningen** (2011:185), besluta att en huvudman får anordna delar av undervisningen på engelska för andra elever än sådana som vistas i Sverige under en begränsad tid, om

1. undervisningens innehåll och utformning säkerställer att eleverna får tillräckliga kunskaper i svenska för att uppfylla betygskriterierna i samtliga ämnen,
2. de lärare som undervisar på engelska uppfyller kraven enligt 2 kap. 13 § eller 17 § första stycket 1 skollagen (2010:800), och
3. utbildningen håller god kvalitet (9 kap. 18 § skolförordningen).
Under den sammanlagda tid som en elev får engelskspråkig undervisning enligt 18 § får högst hälften av undervisningen ges på engelska (9 kap 19 § skolförordningen).

I **skollagen** anges att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen). Utbildningen inom skolväsendet ska vidare vara likvärdig (1 kap. 9 § skollagen). Alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål (3 kap. 2 § första stycket skollagen). Som utgångspunkt får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen (2 kap. 13 § första stycket skollagen). Utan att uppfylla kraven i 13 § får lärare dock bedriva annan undervisning på ett visst främmande språk än språkundervisning om de har en utländsk lärarutbildning som motsvarar en svensk lärarexamen och kompetens att undervisa på det främmande språket (2 kap. 17 § första stycket 1 skollagen). Den som ska bedriva undervisning som avses i 17 § får även anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning (2 kap. 20 § fjärde stycket skollagen). I **förrarbeten** anges att det är huvudmannen som avgör om en lärare uppfyller kraven enligt 17 § skollagen (prop. 2010/11:20 s 40). I förrarbeten anges vidare att det är av största vikt att lärare i svenska skolor, även om skolorna har en språklig inriktning, lär sig det svenska språket så snart som möjligt eftersom detta är nödvändigt dels för att läraren ska kunna tillskansa sig den kunskap som behövs om de styrdokument som gäller för det svenska skolväsendet, dels för att läraren fullt ut ska kunna stödja eleverna i deras lärande (prop. 2009/10:165 s. 267).

Enligt **språklagen** [2009:600] har det allmänna ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas (6 § språklagen). I **läroplanen** anges att språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga (Lgr 22 Skolans uppdrag).

Av **skollagen** följer att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor (2 kap. 9 § första stycket skollagen). Enligt **läroplanen** har rektorn ett särskilt ansvar bland annat för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen (Lgr 22 2.8 Rektorns ansvar).

En lärare har enligt **skollagen** ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver (2 kap. 15 § skollagen). Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven bland annat utvecklas efter sina förutsättningar, stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling (Lgr 22 2.2 Kunskaper).